

EMVI EMPOWERING
MIGRANT VOICES

EMVI – Krepitev migrantskih glasov v politikah vključevanja

WP2: Povzetek vodnika dobre prakse

**Pripravila Lana Zdravković
Mirovni inštitut, Slovenija
december 2022**

**Co-funded by
the European Union**

Ta dokument je sofinanciral Sklad Evropske unije za migracije in azil. Njegova vsebina predstavlja le stališča projektnega partnerstva EMVI in je njegova izključna odgovornost. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za uporabo informacij, ki jih vsebuje.

Povzetek vodnika dobre prakse prinaša najpomembnejša priporočila glede politične participacije migrantov, ki temeljijo na ugotovitvah raziskav v Avstriji, Grčiji, Nemčiji, Italiji in Sloveniji in so del projekta **Krepitev migrantskih glasov v politikah vključevanja** (*Empowering migrant voices on integration and inclusion policies* – EMVI).¹

Konzorcij projekta EMVI meni, da je za učinkovito delovanje demokratičnih sistemov pomembno, da imajo vsi člani politične skupnosti aktivno vlogo in uživajo enake pravice. Zato je pomembno tudi spodbujanje politične participacije migrantov v državi, v kateri prebivajo. Politična participacija migrantov jim lahko pomaga, da se ustalijo, se počutijo del skupnosti in razvijejo socialno mrežo. Politična participacija migrantov navsezadnje krepi raznolikost Evropske skupnosti.

Priporočila:

- 1. Volilno pravico (vsaj na lokalni/regionalni ravni) je treba uveljaviti za vse rezidente za daljši čas v državi.**

V Avstriji, Grčiji, Nemčiji in Italiji državljani tretjih držav nimajo volilne pravice na lokalnih in državnih volitvah, saj je volilna pravica strogo pogojena z državljanstvom. Splošna volilna pravica v Sloveniji je prav tako vezana na državljanski status, kar pomeni, da nekateri ljudje, ki ostanejo in živijo v Sloveniji, ne morejo vplivati na politično prihodnost, še zlasti pa to velja za prosilce za azil in begunce. Vendar stalno prebivališče omogoča glasovanje na lokalni ravni. Volilna pravica na lokalnih volitvah je, kot kaže slovenski primer, temeljni instrument političnega udejstvovanja državljanov tretjih držav. Ta dobra praksa iz Slovenije kaže, da je zakone mogoče spremeniti tako, da omogočijo politično participacijo in vključevanje migrantov ter posledično pripomorejo k izgradnji enakopravnejše in demokratične politične skupnosti.

Nezmožnost glasovanja na nobenih volitvah velja za obliko diskriminacije, kar je treba spremeniti. Migranti ne razumejo, zakaj imajo državljani EU pravico voliti na občinskih/lokalnih volitvah, državljani tretjih držav pa ne. Paradoks, ki ga povzroča medsebojno pogojevanje državljanstva in volilne pravice oziroma političnega udejstvovanja, je nazoren na primeru diaspore, ki prav tako ne živi v državi in ni nujno, da ima z njo tesne

¹ Nacionalna poročila v angleškem jeziku so na voljo na spletni strani projekta: <https://diaspora-participation.eu/material-two/>

stike, ima pa volilno pravico v svoji državi, ki je druga kot država izvora – drugače kot večina tujcev, ki živijo, delajo in navsezadnje plačujejo davke v državi, v kateri živijo. Skratka, tisti, ki v državi sploh ne živijo, uživajo več pravic pri odločanju o njeni usodi samo zato, ker so njeni državljani ali pa potomci državljanov, kot tisti, ki dejansko v njej živijo in prispevajo k družbi, samo zato, ker so tujci.

Volilna pravica je za politično integracijo zelo pomembna. Politična integracija ne pomeni le možnosti za priseljence, da sodelujejo v političnih procesih, ampak da so tudi dejansko prisotni oziroma sodelujejo prek volitev, političnih strank, posebnih oblik manjšinskega zastopanja itd.

Vsem ljudem, ki dolgoročno zakonito prebivajo v državi, je treba podeliti volilne pravice na lokalni/regionalni ravni, enakovredne volilnim pravicam na lokalni/regionalni ravni za državljane EU.

2. Udeležbo, zastopnost in sodelovanje migrantov v javnih organih, ki se ukvarjajo z vprašanji integracije, vključenosti in raznolikosti, je treba izboljšati, spodbujati in ceniti

Le Nemčija je že vzpostavila nacionalni posvetovalni organ in regionalne posvetovalne strukture za migrante na zvezni ravni, kjer so sveti imenovani in ne izvoljeni, kar ima pravno podlago v Zakonu o participaciji. Avstrija, Grčija in Italija so med državami, ki nimajo nacionalnih posvetovalnih teles, poznajo pa strukture na lokalni ali regionalni ravni, kot je na primer Svetovalni svet za migrante, partner projekta EMVI v Gradcu. Slovenija tega še nima.

Politična integracija je recipročen proces. Lokalne, regionalne in nacionalne uprave je treba senzibilizirati za iskanje učinkovitejših orodij za vključevanje migrantov v politične procese in procese odločanja. Participacija se začne z informacijami o možnostih in priložnostih, zato je treba večjo pozornost nameniti načinu sporočanja.

Kot dobro prakso lahko štejemo Svetovalni svet za migrante mesta Gradec, politično predstavništvo interesov državljanov tretjih držav v Gradcu (10 odstotkov vseh prebivalcev Gradca). Svet je sestavljen iz devetih članov (nedržavljanov EU), ki jih izvolijo migranti iz držav nečlanic EU, ki živijo v Gradcu. Člani so izvoljeni z neposrednim in tajnim glasovanjem, ki poteka na isti dan kot volitve v občinski svet v Gradcu in so voljeni za isto zakonodajno

obdobje petih let. Člani Sveta delujejo prostovoljno in se redno sestajajo. Svetovalni svet za migrante (prej Svetovalnica svet za tujce) je bil ustanovljen leta 1995 z resolucijo občinskega sveta Gradca.

Vse države in ravni oblasti bi morale slediti motu, da nobena odločitev o migrantih ne sme biti sprejeta brez migrantov. Zato je treba ustanoviti ali izboljšati svetovalne organe za migrante (če že obstajajo) na lokalni, regionalni in nacionalni ravni.

3. Programe integracije/vključevanja/aktivacije je treba izboljšati in razviti s posebnim poudarkom na izobraževanju in usposabljanju za politično participacijo

Da bi bili migranti motivirani in usposobljeni za sodelovanje v političnih procesih, morajo predvsem razumeti, kako deluje politični sistem v državi, v kateri prebivajo, in kako lahko v njem sodelujejo. Intervjuji in fokusne skupine s predstavniki migrantov v vsaki državi so razkrili, da bolj ko so migranti obveščeni, izobraženi in usposobljeni, bolj se bodo počutili del države in bodo motivirani za aktivno sodelovanje v političnih procesih. Kljub temu je treba opraviti nadaljnje vrednotenje, s katerim bi lahko razumeli, kako se politika in strukture političnega sodelovanja izvajajo v praksi v vsaki državi.

Pri integracijskih ukrepih je to nekaj, kar bi bilo treba posebej razvijati. V intervjujih, opravljenih za nacionalna poročila, so številni migranti poudarili, da integracijski tečajji običajno ne zagotavljajo dovolj znanja o tem, kje najti informacije o politični participaciji. V vsaki državi tega projekta je bilo ocenjeno splošno pomanjkanje informacij o možnostih politične udeležbe ter njihovih političnih pravicah in dolžnostih. Integracijski tečajji so običajno osredinjeni predvsem na poučevanje jezikov, izobraževanje, sistem zdravstvenega varstva in trg dela. Vsem programom v projektnih državah manjka izobraževanje o tem, kako ustanoviti združenja in samoorganizacije, da bi lahko zagovarjali potrebe, interese in zahteve migrantov.

Heraklion – upravno središče Krete – je zgled dobre prakse integracijskih politik, uspešna izvedba pa bi pomenila, da bi ga lahko ponovili tudi v drugih kretskih mestih, Grčiji in tudi drugih državah. Lokalni integracijski načrt za migrante in begunce omenja programa ESTIA (Visoki komisariat Združenih narodov za begunce in grška država) in HELIOS (Mednarodna organizacija za migracije), zgoraj omenjeni Svet za integracijo beguncev in migrantov, Regionalni urad za azil, socialno-medicinske službe, ki so večinoma prisotne v vseh grških

mestih, »dostop do izobraževanja« in »možnost vključitve migrantov, prosilcev za azil in upravičencev do mednarodne zaščite v delovno silo v kmetijskem in turističnem sektorju«. V dokumentu izstopa zlasti to, zaradi česar je primer Herakliona edinstven, in sicer »politična volja za integracijo«, ki se prevede v podporo stanovanjskim programom, ki jih upravlja mesto Heraklion.

Da bi EU ostala na demokratični poti in da bi se države EU razvijale v smeri političnih skupnosti, bi bilo treba izboljšati in razviti programe integracije/vključevanja/aktivacije s posebnim poudarkom na izobraževanju in usposabljanju za politično udejstvovanje ter migrantom omogočiti stabilno življenje brez eksistencialne grožnje.

3. Razvijati je treba zaupanje migrantov in krepiti sodelovanje med migrantskimi skupnostmi in lokalnimi/regionalnimi/nacionalnimi oblastmi

Lokalne, regionalne in nacionalne oblasti bi morale sodelovati z migranti različnega porekla, rase, starosti, socialnega in naravnega spola na vseh ravneh, s čimer bi ustvarile zaupanje v politične procese. Organi bi morali ustvariti bolj vključujoče in raznoliko delovno okolje. Boj proti rasizmu, diskriminaciji in pomanjkanju možnosti bi moral biti reden del upravnega dela, da bi se migranti počutili svobodne, varne in dobrodošle v političnih procesih na vseh ravneh. Da bi okrepili sodelovanje z migrantskimi posamezniki in organizacijami, bi morali organi ustvariti več zaposlitvenih priložnosti v upravi za ljudi z migracijskim ozadjem na bolj strukturni ravni. Kulturne mediatorje je treba bolj vključiti v javne organe in zaposliti v javnih zavodih. Po drugi strani pa naj bi organizirali usposabljanja in delavnice za uradnike, lokalne in regionalne svete ter urade, da bi postali bolj senzibilizirani za migrantsko problematiko. Neorganiziranim migrantom in ranljivim skupinam, kot so ženske, je treba dati več priložnosti za komunikacijo z odločevalci.

Kot dobro prakso na to temo lahko štejemo *Berliner Gesetz zur Förderung der Partizipation in der Migrationsgesellschaft* – PartMigG (Zakon za spodbujanje participacije v migracijski družbi), ki je bil pripravljen v sodelovanju z različnimi migrantskimi organizacijami in Državnim svetovalnim organom za participacijo. Številni predstavniki migrantov so želeli imeti podoben pristop k oblikovanju politik kot pri pripravi PartMigG na drugih političnih področjih, ki jih zadevajo.

Na splošno je treba izboljšati strukturno vključenost migrantov in njihovih organizacij na vseh ravneh upravljanja, začenši z vključitvijo migrantov v upravno osebje ter neformalnimi in inovativnimi orodji, kot so e-udeležba, srečanja za odpiranje vprašanj in okrogle mize za migrante, tak organiziran način pa jim bo omogočil, da bo njihov glas segel do odločevalcev.

5. Politike integracije in vključevanja je treba izboljšati na strukturni ravni, vključno s sistematičnim financiranjem migrantskih organizacij

Izboljšanje politik političnega vključevanja in integracije zahteva družbeno in kulturno prizadevanje za ozaveščanje o dodani vrednosti, ki jo državljani migranti prinašajo družbi na različnih področjih. Pri oblikovanju politik je treba več pozornosti nameniti spodbujanju kulturne raznolikosti. Pri razvoju politik in procesov, namenjenih migrantom, je treba posebno pozornost nameniti migrantkam s spodbujanjem njihovega opolnomočenja, avtonomije in zavedanja lastnih vrednot in sposobnosti.

Strukturno financiranje migrantskih organizacij na lokalni, regionalni in državni ravni je bistveno, da se lahko močneje zavzamejo za vključujoče politike in strokovno svetovanje javni upravi ter lokalnim in regionalnim oblastem ter državnim vladam, s čimer bi spodbujali njihovo svobodo združevanja. Migrante je treba spodbujati k političnemu delovanju v migrantskih organizacijah in te organizacije ustrezno financirati, da lahko razvijajo svoje programe. Pomembno je tudi sistemsko in finančno spodbujati in podpirati samoorganiziranje migrantov, njihovih organizacij, mrež in združenj. Gole pravice ne pomenijo veliko, če niso podkrepljene z močjo, opolnomočenjem ali emancipacijo za njihovo uresničevanje.

Sodelovanje med upravo in migrantskimi organizacijami naj bo poplačano z ustreznimi projektnimi sredstvi ali posebnimi sredstvi za svetovalne storitve. Edino pošteno je, da je svetovanje migrantskih organizacij in predstavnikov migrantov ustrezno plačano.

Italijansko ministrstvo za delo in socialno politiko je vzpostavilo »Register združenj, subjektov in drugih zasebnih organov, ki izvajajo dejavnosti v korist priseljenih tujcev«. Ta vključuje združenja, ki spodbujajo integracijo tujih državljanov z dejavnostmi, ki se nanašajo na različna področja, kot so zagotavljanje jezikovnih tečajev, širjenje informacij za podporo procesa vključevanja migrantov v družbo, krepitev kulturnih izrazov države izvora,

preprečevanje in boj proti vsem oblikam diskriminacije in ksenofobije, medkulturno posredovanje, organiziranje tečajev usposabljanja za tiste v javnih ali zasebnih uradih, ki delajo v stiku z migrantsko populacijo itd. Skrbi tudi za financiranje teh organizacij.

Politike integracije in vključevanja je treba strukturno okrepiti, vključno s financiranjem migrantskih organizacij in dejavnosti, prilagojenih možnostim sodelovanja žensk.